

Покрајински заштитник грађана

Омбудсман

ИЗВЕШТАЈ О ИСТРАЖИВАЊУ
ПОКРАЈИНСКОГ ЗАШТИТНИКА ГРАЂАНА – ОМБУДСМАНА
2017

**ДЕЧЈИ И ОМЛАДИНСКИ
ЛИСТОВИ НА ЈЕЗИЦИМА
НАЦИОНАЛНИХ МАЊИНА
У АП ВОЈВОДИНИ**

ИЗВЕШТАЈ О ИСТРАЖИВАЊУ
ПОКРАЈИНСКОГ ЗАШТИТНИКА ГРАЂАНА – ОМБУДСМАНА
децембар 2017. године

**ДЕЧЈИ И ОМЛАДИНСКИ ЛИСТОВИ
НА ЈЕЗИЦИМА НАЦИОНАЛНИХ МАЊИНА
У АП ВОЈВОДИНИ**

САДРЖАЈ

УВОД.....	4
ПРАВНИ ОКВИР.....	5
РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА	7
ШТАМПАНИ МЕДИЈИ	7
ЕЛЕКТРОНСКИ МЕДИЈИ.....	9
ЗАКЉУЧАК.....	14

УВОД

Крајем године Покрајински заштитник грађана-омбудсман спровео је истраживање у вези са информисањем на језицима националних мањина у делу који се односи на најмлађу популацију. Покрајински заштитник грађана желео је да сагледа како изгледа, тј. како се остварује право на информисање на језицима националних мањина, али из угла деце предшколског и школског узраста. Поред основне улоге преношења информација медији су, између осталог, и средство ширења обичаја, традиције, културе и историје, те су у том контексту веома значајни за очување и унапређење националног, језичког и културног идентитета припадника националних мањина као групе и као појединаца. Постојање листова за децу је предуслов за стварање навике читања и потребе за информисањем међу младом популацијом, а тиме и за формирање будуће читалачке публике штампаних медија намењених одраслима, као и за унапређење медијске писмености становништва. У условима савременог живота, брзог развоја нових технологија и глобализације за националне мањине је важно да имају на располагању разноврсна средства која омогућују очување и развој свих оних елемената који зједно чине њихову културну посебност. Ово истраживање представља својеврсну надоградњу истраживања из 2010. године када је сагледавана ситуација на територији АП Војводине у области јавног информисања, тј. медија на језицима националних мањина намењених одраслој популацији.

ПРАВНИ ОКВИР

Уставом Републике Србије („ Сл. гласник РС“, бр. 98/2006), између осталог, прописано је да припадници националних мањина имају право на потпуно, благовремено и непристрасно обавештавање на свом језику, укључујући и право на изражавање, примање, слање и размену обавештења и идеја као и на оснивање сопствених средстава јавног обавештавања, а у складу са законом.

Закон о националним саветима националних мањина („Сл. гласник РС“, бр. 2/2009, 20/2014 – одлука УС и 55/2014) прописује да национални савет може, на начин утврђен законом, самостално или заједно са другим правним лицем, оснивати установе и привредна друштва за обављање новинско-издавачке и радио-телевизијске делатности, штампања и репродукције снимљених медија и вршити права и обавезе оснивача. У погледу оснивачких права већине медија који раде на језицима националних мањина тренутно је ситуација таква да та права врши национални савет односне националне мањине.

Према члану 13. Закона о јавном информисању и медијима („Сл. гласник РС“, бр. 83/2014, 58/2015 и 12/2016 - аутентично тумачење) у циљу омогућавања остваривања права националних мањина на информисање на сопственом језику и неговање сопствене културе и идентитета, Република Србија, аутономна покрајина, односно јединица локалне самоуправе обезбеђује део средстава, путем суфинансирања, или других услова за рад медија који објављују информације на језицима националних мањина, преко органа надлежног за послове јавног информисања. Законом је одређено и да је јавни интерес истинито, непристрасно, правовремено и потпуно информисање на матерњем језику грађана Републике Србије који су припадници националне мањине, те да Република Србија оставрује јавни интерес у области јавног информисања, између осталог, и омогућавањем националним саветима националних мањина да оснивају установе и привредна друштва ради остваривања права на јавно информисање на језику националне мањине, односно фондације ради остваривања општекорисног циља унапређења јавног информисања на језику националне мањине, у складу са законом, те суфинансирањем пројеката у области јавног информисања ради остваривања јавног интереса. Надаље, у складу са Законом, забрана финансирања медија из јавних прихода се не односи на медије чија су оснивачка права пренета на националне савете националних мањина до ступања на снагу тог закона, те да се финансирање медија чији су оснивачи национални савети националних мањина уређује посебним законом којим се регулише положај националних савета националних мањина. Очекивало се да ће ово питање бити уређено предстојећим изменама и допунама Закона о националним саветима националних мањина које би требало да буду усвојене у првој половини 2018. године, међутим, упркос одредби Закона о јавном информисању о медијима, представљени радни текст измена и допуна Закона о националним саветима је пропустио да дефинише јасно системско решење по

којем би се убудуће финансирао рад медија на мањинским језицима код којих национални савети имају улогу посредног оснивача.

Закон о јавним медијским сервисима („Сл. гласник РС“, бр. 83/2014, 103/2015 и 108/2016) прописује да јавни интерес, у складу са законом којим се уређује област јавног информисања, јавни медијски сервис остварује, између осталог и кроз своје програмске садржаје и задовољавање потреба грађана за програмским садржајима који обезбеђују очување и изражавање културног идентитета како српског народа тако и националних мањина, водећи рачуна да националне мањине прате одређене програмске целине и на свом матерњем језику и писму. У остваривању овог јавног интереса јавни медијски сервис дужан је да уважава језичке и говорне стандарде, како већинског становништва тако, у одговарајућој сразмери, и националних мањина на подручју на коме се програм емитује као и језичке и говорне стандарде глувих и наглувих особа.

Закон о електронским медијима („Сл. гласник РС“, бр. 83/2014 и 6/2016 – др. закон) одређује да је пружалац медијске услуге, у односу на свој програмски садржај, у складу са својом програмском концепцијом, дужан да стране програмске садржаје намењене деци предшколског узраста синхронизује на српски језик или језике националних мањина, те да је пружалац медијске услуге чији су програмски садржаји намењени националним мањинама, обавезан да од укупног годишњег времена емитованих програмских садржаја на језику националне мањине, емитује најмање 25% програмских садржаја у сопственој продукцији.

Покрајинском скупштинском одлуком о обезбеђивању средстава за суфинансирање новина које објављују информације на језицима националних мањина-националних заједница („Сл. лист АПВ“, бр. 54/2014) се уређује поступак и начин обезбеђивања средстава за суфинансирање новина које објављују информације на мањинским језицима, а чија су оснивачка права пренета на националне савете националних мањина, односно чији је издавач правно лице над којим су пренета оснивачка права.

РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

ШТАМПАНИ МЕДИЈИ

Упитник је послат свим националним саветима националних мањина који имају седиште на територији АП Војводине, тј. националним саветима мађарске, хрватске, буњевачке, словачке, чешке, ашкалијске, египатске, немачке, грчке, русинске, украјинске, румунске, македонске, црногорске и ромске националне мањине. Упитником су тражени подаци о дечјим/омладинским публикацијама на језику националне мањине, оснивачима тј. издавачима публикације, преиодици издавања, изворима финансирања, обиму, тиражу те садржају истих.

Осим тога, ради потпунијег сагледавања стања у овој области и од Радио-телевизије Војводине су затражени подаци о програмима који се емитују на језику националне мањине, а чија је садржина намењена деци/омалдини.

Од Покрајинског секретаријата за културу, јавно информисање и односе са верским заједницама тражене су информације о дечјим и омладинским листовима који се објављују на језицима националних мањина о којима имају сазнања, те подаци о износу новчаних средстава које Секретаријат распоређује за медијске садржаје за децу и омладину на језицима националних мањина.

Попуњене упитнике су доставили национални савет мађарске, русинске, украјинске, и хрватске националне мањине. Национални савети чешке, ашкалијске, немачке и црногорске националне мањине обавестили су Покрајинског заштитника грађана да не постоје публикације намењене деци/омладини који излазе на језику националне мањине. Своје одговоре нису доставили национални савет македонске, ромске, грчке, египатске, словачке, буњевачке и румунске националне мањине.

Према достављеним подацима, **национални савет хрватске националне мањине** посредно је оснивач омладинског листа „Кужиш“ и дечјег листа „Хрцко“ преко НИУ „Хрватска ријеч“. Национални савет хрватске националне мањине оба издања види, пре свега, као средство које омогућује неговање хрватског језика и писма. „Хрцко“ се издаје од 2003. године, а „Кужиш“ од 2007. године. Оба листа се, у тиражу од 1500 примерака, дистрибуирају једном месечно, бесплатно уз недељник намењен одраслој популацији „Хрватска ријеч“. Тираж листова је непромењен од њиховог првог издавања. Издавање обе публикације се финансира из буџета АП Војводине редовним дотацијама. У 2017. години за часопис „Хрцко“ из покрајинског буџета је издвојено 2.268.000,00 динара, а за „Кужиш“ 1.728.000,00 динара.

Национални савет украјинске националне мањине са НИУ „Ридне слово“ /Рідне слово/ суоснивач је издања „Соловејко“ намењеног деци нижег основношколског узраста. Лист „Соловејко“ излази од 2007. године, једном месечно у тиражу од

300 примерака. Лист се по цени од 50 динара дистрибуира читаоцима преко поште. Садржина листа фокусирана је на манифестације и активности деце на часовима украјинског језика и у дечјим секцијама КУД-ова у којима се негује украјинска култура, те на занимљиве научне и кретивне теме са циљем да привуку дечју пажњу. Издање се финансира из буџета АП Војводине, у износу од 1.098.000,00 динара.

Национални савет русинске националне мањине, посредно је, преко НИУ „Руске слово“ оснивач издања „Заградка“ /Заградка/ намењеног деци предшколског и основношколског узраста и издања „МАК“ намењеног омладини. „Заградка“ се издаје од 1947. године и тренутачни тираж је 700 примерака, пошто је смањен прошле године због рационализације трошкова и макулатуре. Лист излази једном месечно и по цени од 100 динара се дистрибуира школама и предшколским установама које их даље прослеђују деци, преко колопортера и путем поште. Лист има садржаје којима се развија национална свест код деце, упознаје национална историја, обичаји и традиција, садржаје којима се подстиче и прати стварачлачки дух и рад код деце и усмеравају њихове друштвене активности. „Заградка“ се са 2.412.000,00 динара финансира из буџета АП Војводине. „МАК“ културно-политички часопис за младе излази од 1972. године. Лист излази једном месечно у тиражу од 400 примерака и дистрибуира се преко школа, КУД-ова, Одсека за русинистику Филозофског факултета УНС, преко колпортера и поште по цени од 100 динара. Лист прати догађаје на којима учествују или које организују млади Русини, те њихове успехе и бави се темама које су заједничке свим младима у држави. Циљ издања је да се афирмишу млади, популаризује сваремено стваралаштво, те очува русински језик. Лист се финансира из покрајинског буџета у износу од 2.412.000,00 динара. Поред наведеног издања у оквиру основне и средње школе „Петро Кузмјак“ из Руског Крстура излазио је и лист „Time out“, али национални савет нема податке о томе да ли лист и даље излази.

Национални савет мађарске националне мањине је посредно преко листа „Мађар со“ /Magyar Szó/ оснивач неколико публикација намењених деци и омладини и то: „Кепеш ифјушаг“ /Képes Ifjúság/, „Јо пјаташ“ /Jó Pajtás/ и „Мезешкалач“ /Mézskalács/. Лист „Кепеш ифјушаг“ је намењен омладини и старијем основношколском узрасту почео је да излази 7. марта 1945. године и сада се штампа у тиражу од 130000 примерака једном недељно. Издање излази као додаток листа „Мађар со“, сваке среде док траје школска година и финансијски се подржава из покрајинског буџета са 6.785.400,00 динара. Лист садржи репортаже о младим талентима, текстове о литератури, ликовном стваралаштву, одржаним концертима и сл. Оснивач сматра да би се могао повећати износ новчане подршке из покрајинског буџета како би се ово издање могло објављивати као посебан часопис и као онлајн издање. Лист „Јо пјаташ“ је намењен вишим разредима основне школе, прво издање је било 1. јануара 1947. године и тренутно излази у тиражу од 70500 примерака једном недељно.

Дистрибуира се преко школа по цени од 50 динара за примерак. Претежна садржина листа је едукативна, информативна и забавна. Лист се подржава из покрајинског буџета са 4.644.000,00 динара. „Мезешкалач“ је намењен предшколском узрасту и деци која похађају ниже разреде основне школе. Први број је издат у октобру 1954. године, а тренутачно излази једном месечно са тиражом од 41500 примерака годишње. Примерак кошта 50 динара, а дистрибуира се преко васпитно-образовних установа. Свако издање прати једну посебну тематику са конкурсом. Лист се финансира из покрајинског буџета са 1.828.200,00 динара.

Национални савети словачке, румунске и буњевачке националне мањине нису доставили попуњене упитнике, али је Покрајински заштитник грађана-омбудсман посредно добио податке из дописа Покрајинског секретаријата за културу, јавно информисање и односе са верским заједницама у вези са дејом/омладинском продукцијом на језицима ових националних мањина. На основу сопствених сазнања и поменутог извора, најмлађим припадницима словачке националне мањине је на располагању дејчи месечник „Зорњичка“ /Zornička/ који се са 2.844.000,00 динара подржава из покрајинског буџета, а омладини месечни лист „Взлет“ /Vzlet/ који се подржава са 2.412.000,00 динара. Национални савет румунске националне мањине је посредно, преко НИУ „Либертатеа“ /Libertatea/ оснивач омладинског месечника „Тинерецеа“ /Tineretea/ и дејчег листа „Букуриа Копилор“ /Bucuria Copiilor/ који се из покрајинског буџета подржавају са по 2.412.000,00 динара. НИУ „Буњевачки информативни центар“ , чији је оснивач Национални савет буњевачке националне мањине издаје дејчи лист „Тандрчак“ (месечни тираж 1000 примерака) који се са 1.782.000,00 динара подржава из буџета АП Војводине, као и дејчи лист „Боцко“ (са истим тиражом).

ЕЛЕКТРОНСКИ МЕДИЈИ

Од **ЈМУ Радио-телевизије Војводине** добили смо следеће податке о телевизијском програму на језицима националних мањина намењеном деци/омладини.

Програм редакција	Термини емитовања и трајање		узраст		теме	
	Дејче	Омладинске	Дејче	Омладинске	Дејче	Омладинске
<i>На мађарском</i>	"Паметна јаја" – месечно једном до јуна 2017. и планирано од новембра 2017. "Kisokos" - Мали паметњаковић	" F-esztelen" омладинска емисија – премијерно двонедељно пола сата од 21x до 21:30	4-10 год. 4-7 год	14-19 год.	Разне теме везано за свакодневне дејче активности. Како мала деца виде свет.	Образовање, култура, спорт, друштвене теме итд.
<i>На словачком</i>	Перличку/ "Perlice" Уторком од 17,30 трајање 10 мин.	Норе Долу /Норе доле/ премијерно једном	До 12 година	Од 13 до 27	Едукативни, забавни садржаји	Информативне, едукативне, забавне и

	Чарословњик / Магични речник / петком од 20,00 трајање 10 мин. у оквиру емисије ДВВ ¹	месечно од 21,00 трајање 30 мин. у оквиру емисије ДВВ				музичке тематике
<i>На румунском</i>	“Perlice” петком у 17,30, трајање 10,00	Нема посебне емисије Садржаји - прилози намењени за младе емитују се повремено у оквиру емисије ДВВ средом од 20,00 и Магазина ТВ недељом од 12,00	од 3 до 15 год.		Превенција разних болести, заштита деце у саобраћају, едукација, едукативне радионице на различите теме, дечји фестивали, разна такмичења	
<i>На русинском</i>	“Perlice” Средом од 17,20 трајање 10 мин. /четврте среде у месецу иду перле на украјинском!/ Дечји свет Сваког првог четвртка у месецу од 19,30 трајање 30 мин. мин	„Време Младости“ Четврти четвртак у месецу од 21,00 трајање 30 мин. (премијерно)	До 12	13 до 30	Едукативно, забавни садржаји	Информативн е, едукативне, забавне и музичке тематике
<i>На ромском</i>	Нема посебне емисије Садржаји - прилози намењени дечјем узрасту емитују се повремено у терминима редовних емисија у зависности од актуелности	Нема посебне емисије Садржаји - прилози намењени за младе емитују се повремено у терминима редовних емисија у зависности од актуелности				
<i>На хрватском</i>	Нема посебне емисије Садржаји - прилози намењени дечјем узрасту емитују се повремено у терминима редовних емисија у зависности од актуелности	Нема посебне емисије Садржаји - прилози намењени за младе емитују се повремено у терминима редовних емисија у зависности од актуелности				
<i>На украјинском</i>	“Perlice” Последња среда у месецу у 17.20 ч, РТВ, трајање 10 мин.	Нема посебне емисије Садржаји - прилози намењени за младе емитују се повремено у терминима	До 16. год.	Нема	Разне теме, као што су школске, о традицији, фестивали, такмичења и др.	

¹ ДВВ емисија „Добро вече, Војводино“ која се емитује на словачком, румунском, русинском и ромском језику

		редовних емисија у зависности од актуелности				
На македонском	Нема посебне емисије Садржаји - прилози намењени децјем узрасту емитују се повремено у терминима редовних емисија у зависности од актуелности	Нема посебне емисије Садржаји - прилози намењени за младе емитују се повремено у терминима редовних емисија у зависности од актуелности				
На буњевачком	Нема посебне емисије Садржаји - прилози намењени децјем узрасту емитују се повремено у терминима редовних емисија у зависности од актуелности	Нема посебне емисије Садржаји - прилози намењени за младе емитују се повремено у терминима редовних емисија у зависности од актуелности				

Напомена: редакције које имају посебне емисије за децу односно младе, прилоге намењене поменутим узрастима (и о њима) емитују и у својим другим редовним емисијама у зависности од тога како их диктирају догађаји.

Напомена: Редакције које праве програм на језицима националних заједница код којих постоје посебни децји и/или омладински фестивали у својим емисијама дају посебан простор тим фестивалима.

Радијске емисије на језицима националних мањина намењених деци/омладини које се емитују на Другом и Трећем програму радија РТВ:

Други програм радија производи и емитује **на мађарском језику** следеће програме за предшколску и школску децу:

- Уторком, четвртком и недељом у Јутарњем програму се емитују децји прилози у трајању од око 5 минута. Ови прилози су намењени школском узрасту. Махом се ради о кратким интервјуима, у којима деца причају о својим проблемима, навикама, о моралним схватањима итд.
- Средом се емитује „Додатак“ – образовно-културна емисија са темама за школску децу и омладину. То су промоције књига, годишњице историјских догађаја, сећања на знамените људе, народни обичаји, верски празници, итд. Емисија је на програму од 16,35 до 17,30 часова;

- Четвртком се емитују радио-драме - бајке за најмлађе. Емисија је на програму од 16,35 до 17,30 часова;
- Суботом у Јутарњем програму се емитују мађарске народне бајке у трајању од око 10-15 минута. Бајке су намењене најмлађем узрасту;
- Суботом се емитује полусатна емисија „Одједи“. То су разговори са децом разних узраста и тема. Емисија је на програму од 09,00 до 09,30 часова;
- Суботом се емитује и Омладинска емисија, која се бави актуелним темама и дешавањима намењена школском узрасту. Емитује се од 20,05 до 21,30 часова;
- Недељом се емитују радио-драме - за децу и омладину. Емисија је на програму од 10,05 до 11,00 часова.

На Трећем програму радија РТВ свакодневно се емитују дечје и омладинске емисије на језицима националних мањина посвећене деци предшколског и школског узраста.

- У оквиру редакције програма РТВ **на словачком језику**, Трећег програма радија, заступљене су следеће емисије за децу и младе различитог трајања током недеље:
  - Емисија „Чачку, храчку, мудровачку (Дечји кутак)“ – емитује се свакодневно од понедељка до петка од 8,50 до 9,00 и намењена је предшколској деци и деци нижег школског узраста;
  - Емисија за децу (прилози из словачких средина), емитује се редовно сваке недеље од 9,30 до 10,00 часова;
  - Сваке последње недеље у месецу у претходно назначеном термину емитује се полусатна радио драма за децу школског узраста;
  - Средом у термину од 16,00 до 17,00 емитује се веома слушана емисија за младе „In teen“.
- У оквиру редакције програма на русинском језику емитује се
  - емисија за децу сваке суботе од 12.30 до 13,00 часова. Емисија је намењена деци узраста од 3 до 11 година и бави

- се темама из области образовања, ангажовања деце у ваннаставним активностима, здравства;
- свакодневно у Јутарњем програму рубрика „Знам и ја“, у којој деца предшколског узраста и ученици нижих разреда основне школе одговарају на разна питања из живота, културе, образовања;
  - сваке среде од 21,30 до 22,30 и сваког четвртка од 12,30 до 13,30 емитује се програм за младе, који је намењен младима од 12 до 35 година. У њој се обрађују теме које интересују младе, музика, уметност, слободно време, школство, високо школство, друштвени догађаји, туризам, рад уз студије, ученичке задруге, књижевност и друго.
- Редакција програма на **румунском језику**
- Емисија „Школска васиона“ /Univers școlar/ се емитује четвртом од 18.45 часова и траје 45 минута. Емисија је намењена ученицима основних школа, али и деци предшколског узраста. У емисији се представљају забавишта, школе, талентовани ученици, васпитачи и професори. Припремају се и тематске емисије о значајним писцима, научницима, позоришним представама за децу, историјским датумима, празницима, прате се дечје манифестације као и манифестације на којима учествују и деца;
  - Једном месечно у поменутом термину емитује се радио-драма за децу;
  - Емисија „Суботом са пријатељима“ /Sâmbăta cu prietenii/ емитује се суботом од 19 часова и траје 60 минута. Намењена је омладини, ученицима средњих школа и студентима. Емисија обухвата актуелности из угла данашње омладине, кратке информације из области образовања, технологије, културе, забаве, новости са друштвених мрежа као и едукативне теме из екологије и друштвених наука, те занимљивости везане за музичка дешавања.
- Редакција програма на **ромском језику** у оквиру својих телевизијских и радијских емисија посебно је фокусирана на област образовања у

свим сегментима, почев од предшколске припреме, основног, средњег и високог образовања. Осим тема које су везане за упис у васпитно-образовне установе, пријем првака као и почетак академске године, Редакција програма на ромском језику током читаве године представља рад и активности образовних установа, како кроз кратке прилоге у трајању од 2-4 минута у информативној телевизијској емисији „Невимата“ тако и у полусатним ТВ-емисијама „Лачхи рјат Војводино“ и „Ромологија“, као и у радијској емисији „Амен ађес“;

У оквиру радијске емисије „Амен ађес“ која је се емитује свакодневно у вечерњем термину од 20.30 часова, два пута недељно се у трајању од 5-20 минута извештава о питањима која су важна за децу предшколског и школског узраста, о похађању наставе, представљају се високе школе и факултети, смерови које нуде будућим студентима, као и програми и пројекти које реализују, а представљају се и успешни Роми, средњошколци као и студенти.

- Редакција програма на **украјинском језику**
У оквиру недељне емисије „Украјински обрији“ (трајање 45 минута) емитује се дечја рубрика, у трајању од 6-8 минута у којој се представљају теме интересантне за узраст од 5 до 10 година, догађаји из рада школа или културно-уметничких друштава, наступа деце на манифестацијама, прочита се кратка едукативна прича или бајка и обоји се са једном дечјом песмом. Емитоване су и научно-популарне информације из области географије, биологије, о биљкама и животињама.

ЗАКЉУЧАК

На основу добијених података може да се закључи да код већине „традиционалних“ националних мањина у АП Војводини постоји дуга традиција објављивања дечјих/омладинских публикација на њиховим језицима. За разлику од њих, националне мањине чији су национални савети формирано од доношења Закона о заштити права и слобода националних мањина па до данас немају дечје/омладинске публикације на језику националне мањине. Разлози за то су многобројни: недостатак финансијских средстава, недостатак људских ресурса, недостатак потребне организационе инфраструктуре, а код појединих националних мањина и низак степен познавања матерњег језика.

Дечје/омладинске публикације на језику националне мањине за једну националну мањину представљају значајно средство (суптилног) преношења, очувања и развијања матерњег језика, обичаја, културе, историје, тј. свеукупног културног идентитета националне мањине младим генерацијама које ће када стасају бити његови (главни) носиоци, промотери и сл.. Имајући у виду наведено, националне мањине код којих не постоје листови или публикације намењене деци и/или омладинини морају више да се постарају око других начина за очување и развијање културног идентитета, односно његовог преношења њеним најмлађим припадницима.

Национални савети, као тела мањинске самоуправе, морају и сами уложити напоре ради обезбеђивања извора стабилног финансирања и опстанак мањинских медија који су у већини случајева матичне куће за дечије/омладинске листове.

АП Војводина преко Покрајинског секретаријата за културу, јавно информисање и односе са верским заједницама, а на основу Покрајинске скупштинске одлуке о обезбеђивању средстава за суфинансирање новина које објављују информације на језицима националних мањина-националних заједница, већ годинама финансијски подржава, тј. суфинансира излагање штампаних медија на језицима националних мањина, тако међу њима и дечјих/омладинских публикација што је пример добре праксе коју треба наставити. Средства која АПВ издваја за суфинансирање штампаних медија на језицима националних мањина нису безначајна, међутим, сви национални савети који су одговорили на упитник Покрајинског омбудсмана навели су да би било добро када би се та средства повећала. Поједини национални савети би то евентуално повећање средстава искористили нпр. за то да тренутни дечији подлистак трансформишу у самостално издање, тј. публикацију, други за квалитетнију штампу и повећање тиража постојећих издања, а трећи за проширивање постојећих публикација на нове медијске платформе, тј. за прављење онлајн платформе часописа.

Посебна пажња се мора посветити праћењу и унапређењу услова рада Јавне медијске установе Радио-телевизија Војводине који програме за предшколску децу и омладину емитује на Другом програму РТВ, као и на Другом и Трећем програму радија. Недостатак средстава и кадрова, као и лоше продукционе могућности резултирају смањењем програма и снимања одређених типова емисија, што намеће потребу за стварање услова за унапређење квалитета програма електронских медија на језицима националних мањина.

Покрајински заштитник грађана-омбудсман сматра да је обавеза свих субјеката у чију надлежност спада информисање на мањинским језицима да имају у виду карактер, специфичности и улогу мањинских средстава информисања како њихов опстанак не би био доведен у питање.

Овим истраживањем које се надовезује на истраживање из 2010. године о стању у области јавног информисања и медија на мањинским језицима у АП Војводини, Покрајински заштитник грађана-омбудсман на својеврстан начин заокружује тему информисања на језицима националних мањина и функционисања мањинских медија. Покрајински заштитник грађана-омбудсман ће у свом раду и даље пратити ниво остваривања права и слобода националних мањина у АП Војводини и својем деловањем указивати на спорне ситуације са аспекта остваривања људских и права националних мањина, те покушати да допринесе побољшању свеукупне ситуације у овој области.